

A megfigyelés diszkrét bája

Maurer Dóra kiállítása

LÓSKA LAJOS

Modern Képtár – Vass László Gyűjtemény,
Veszprém, 2017. VII. 15. – X. 28.

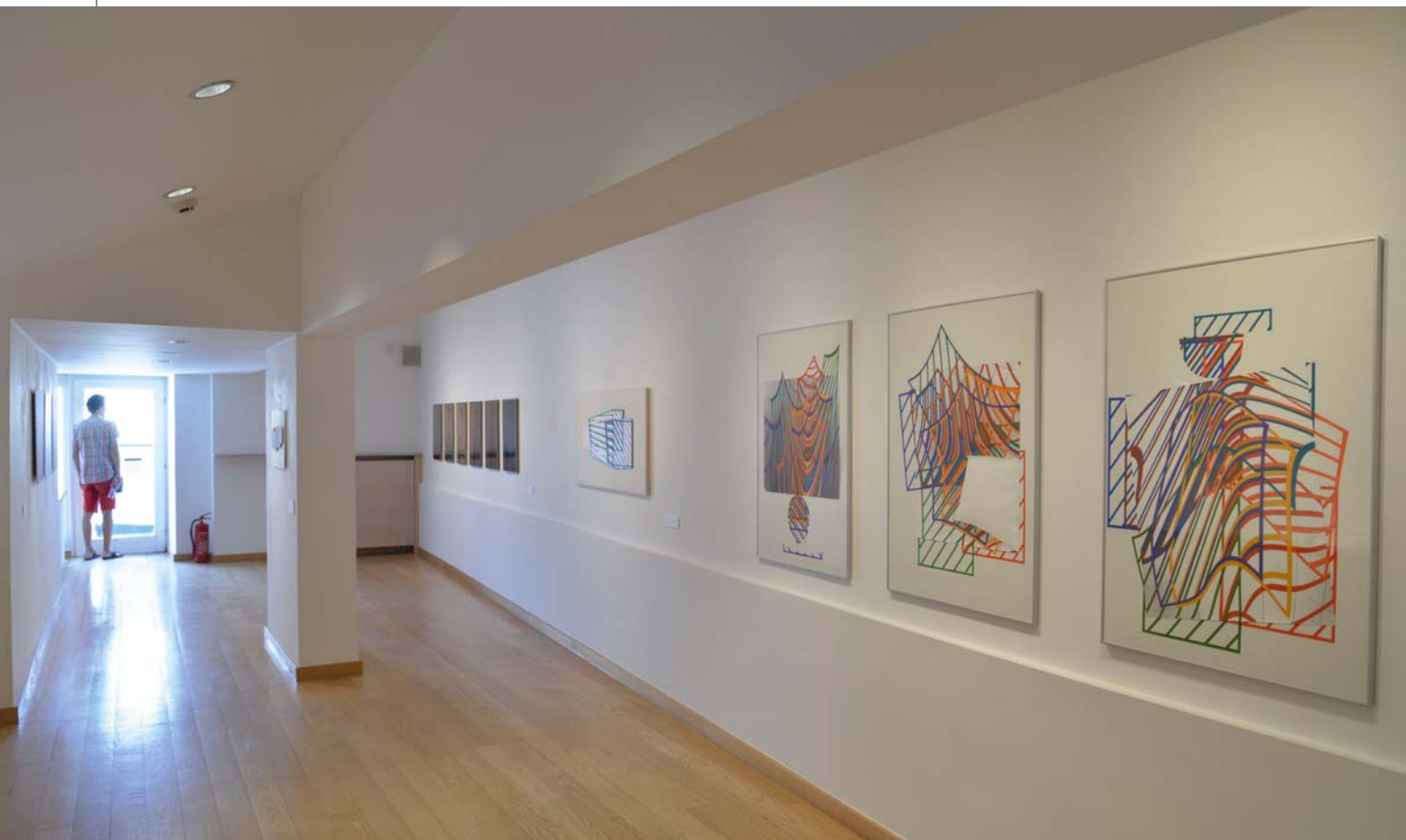
kiállítás

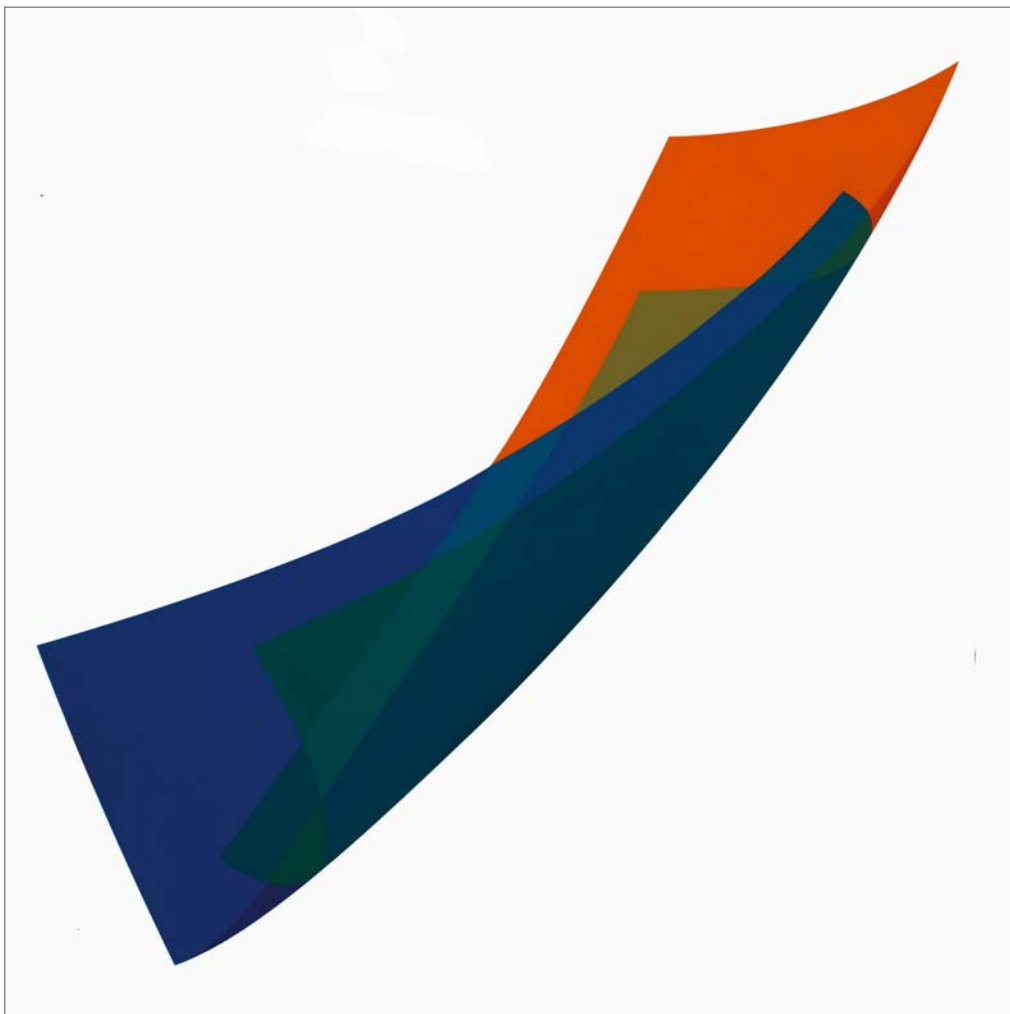
Maurer Dóra A megfigyelés tárgya című tárlata látható október végéig a neokonstruktív, hard edge, illetve konkrét művek kiállítóhelyeként ismert Vass László Gyűjteményben. A rendezvény nemcsak azért aktuális, mert a 60-as évek nagy generációjának egyik prominens tagja mutatkozik be Veszprémben, hanem azért is, mert éppen mostanában nőtt meg az érdeklődés a különböző londoni és New York-i kiállításokon és aukciókon a magyar neoavangárd művészet iránt. Nemcsak Maurer Dóra vagy Nádler István képeinek megismertetésére és eladására gondolok, hanem a Pécsi Műhely tagjainak a sikerére is.

Kiállítási enteriőr

Maurer több mint negyvenesztendő munkássága nagyrészt ismert a kortárs magyar művészet iránt érdeklődők körében, ennek ellenére nem árt felidézni pályájának néhány jellemző állomását. A grafikával, fotóval, kísér-

leti filmmel, festéssel egyaránt foglalkozó alkotó pályája a 60-as évek első felében mágikus realista, groteszk, foltmaratott rézkarcokkal indult (*Pompei-sorozat*, 1964; *Vevőre várva*, 1965). Az évtized végétől azután – a koncept art hatására – elsősorban a véletlenszerűen létrejövő konkrét lenyomatokkal kísérletezett (*Nagyon magasról lejtett lemez*, 1970; *Környomok*, 1973). Foglalkoztatta a művészet és a tudomány kapcsolata, sorozatműveket készített, és fotózott. Említést érdemel például a 80-as évek elejéről való *Zsilipek* (1980) című fotótétudje. E szérián különböző anyagok (szénpor, krétapor stb.) mozgását

MAURER DÓRA:
Quod libet 56, 2010,
 akril, falemez, vászon,
 79×269 cm

vizsgálta, valamint nyomhagyásukat rögzítette fényképezőgép segítségével. A 80-as évek színes és érzéletes újfestészeti mozgalmában nem vett részt, viszont az újhullám elterjedésével egy időben elkezdte készíteni színes, minimal artos, síkgeometrikus, teret szervező „kváziképeit”. Ezeket a szakirodalom az ausztriai buchbergi kastélyban kivitelezett *Tér quasi képe* (1982) születésétől eredezteti. A keletkezésükről azt kell tudni, hogy a művész egy négyzetháló tetszőleges részletét kiemelte, egymáson eltolta, majd síkba vagy térbe helyezte (*Eltolt kvázi kép A-B*, 1983). Az 1984 és 1986 közötti időszakot a gömbfelületre vetített, aztán síkba terített formákból álló munkái jellemzik. Majd a „relatív kváziképek” következtek. Újabb alkotásait már nem deformált rácsszerkezetekből, hanem egymásra helyezett színes, gyakran térbe hajlított geometrikus lapokból állítja össze. (*IXEK 17 A, 17 B*, 2017).

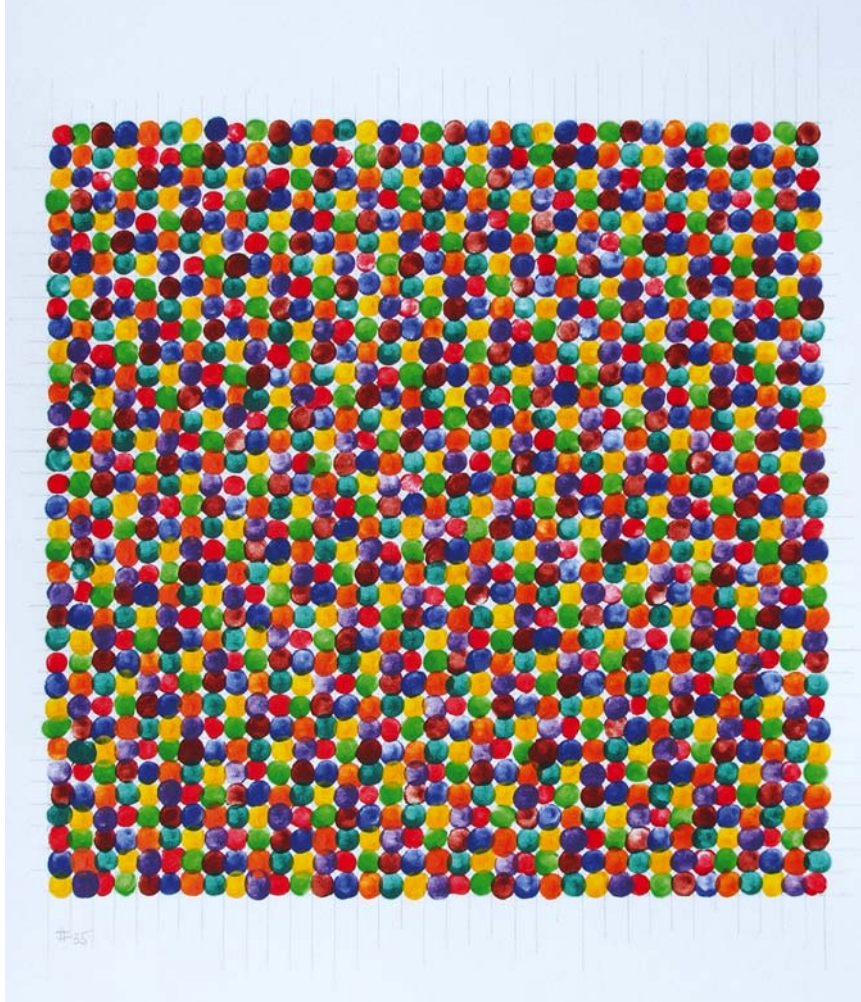
A bemutatón zömmel 1990 és 2012 között készült, egymásra helyezett, egymást részben fedő, meghajlított síkokból összeállított művekkel találkozunk. Láthatunk továbbá néhány korábbi színtanulmányt, dekoratív, színes pöttyökből álló minimalos grafikai sorozatot is. A képek születésének előzményeit keresve hivatkozhatunk Maurer Dóra egyik interjújára, melyben a 20. század elejétől a magyar művészetben jelen lévő avantgárd művészet, Kassák Lajos, Moholy-Nagy László, Kepes György, Victor Vasarely és mások munkásságának élő hagyományként való kezeléséről szól, továbbá kiemeli a geometrikus és konkrét festészet újbóli térnyerését és a kortárs művészetünkre gyakorolt hatását. Ezen előképek mellett a 60-as évek végétől elterjedt koncept artot tekinti olyan kovásznak, amely máig meghatározza, stimulálja a különböző kifejezés módokat. Hozzá kell tennünk, napjaink fogalmi művészete megengedőbb, mint a 60-as évek közepének és a 70-es évek elejének szikár, klasszikus konceptje.

MAURER DÓRA

MAURER DÓRA:

*Ujjnyomok 3.,
Nyolc szín
egymásutánja
növekvő felületen,
1993/2016*

Maurer legújabb képei is elsősorban színeikkel és formáikkal hatnak, ennek köszönhetően egyszerre érzékletesek és fogalmiak. A veszprémi megnyitó után az újságírók kérdéseire válaszolva a művész kiemelte, hogy a kollekció mindenekelőtt a szín és a fények fontosságára, jelentőségére kívánja felhívni a figyelmet. Ezeket a színes, művészettörténeti utalásokat is tartalmazó, térbe hajlított geometrikus idomokat alkalmazó képeket jól jellemzik András Gábor gondolatai: „Az érzéki-konceptuális műben éppen a formák csillantják fel igazán a gondolat szépségét, s ezáltal a gondolat formái élményszerűvé, átélhetővé, megtapasztalhatóvá lesznek.”¹

Az *Overlappings* és a *Quod libet* című sorozatok egyes darabjainak is a szín- és a formaélmény, valamint az áttünések a meghatározói. A *Quod libet 56* (2010) hosszan elnyúló formája olyan, mintha egy kiterített textilát enyhén megcsavarnánk, majd átlósan összehajtanánk két háromszöggé, de tekinthetjük őket külön-külön kimetszett, lapra kasírozott kék, narancs és világosbarna gömbszeleteknek is, melyek közül a nagy kék háromszög felületén még kisebb zöldes áttünések is megjelennek. A 2009-ben készült *Quod libet 54* bordó, zöld, narancs színű lemezekből összerakott plasztikus kép (vagy síkdombormű). Kedvencem – ha mondhatok egyáltalán ilyet – azonban a világos, sárga, zöld, kék, narancs színekkel megfestett *Overlappings 37, Tojásbéj* (2007), mely azzal is kitűnik a szigorúbb, szögletes, geometrikus elemekből álló művek közül, hogy félkört formál.

A festmények után kell szólnom a művész grafikai tevékenységét megidéző négydarabos, *Ujjnyomok 4., Nyolc szín egymásutánja növekvő*

felületen (1993/2016) című szériáról, amely függőlegesen és átlósan futó színes pöttyökből tevődik össze. Megemlítem továbbá a művész hat ereszcatornát eltérő színárnyalatokban rögzítő, az impresszionizmus, pontosan Monet napszakok színhatásait megidéző vásznai által ihletett lírai koncept fotósorát (*Reggel-délben-este, hommage à Monet*, 1990). Ide kapcsolódhat Dékei Krisztina megállapítása, mely érzékletesen határozza meg Maurer művészetének lényegét: „Maurer posztkonceptuális geometriája rendszerének végtelen variabilitására épül, amely nem szabályok által lezárt lehetőségek mechanikus ismétlődésén, hanem az intuíció és a képzelőerő szabadságán és nyitottságán alapul!”²

Logikusan felépített munkássága a magyar újgeometrikus és konkrét tendenciákhoz köthető. Hozzá hasonló kifejezőmódban dolgoznak a Nyílt Struktúrák Egyesületbe tömörült művészek, például Molnár Vera, Konok Tamás, Gáyor Tibor, Mengyán András, Haász István, valamint a társasághoz csatlakozott fiatalabbak, Jovánovics Tamás, Haász Katalin és a többiek, akiknek alkotásait a nyár folyamán (szinte egy időben a jelen tárlattal) a Vasarely Múzeumban tekinthetjük meg. Hangsúlyoznom kell, hogy a posztkonceptuális irányzatok mindig is jelen voltak az elmúlt negyven esztendő magyar művészetében, ami természetes is, hiszen olyan jelentős alkotók dolgoztak és dolgoznak ebben a kifejezőmódban, mint Türk Péter, Molnár Péter, Schmal Károly, Károlyi Zsigmond, Tolvaly Ernő, Lengyel András, Gerber Pál, Benczúr Emese, Sági Gyula és a sort még folytathatnánk.

A Vass László Gyűjteményben rendezett tárlat tehát nemcsak az immáron több mint harminc esztendeje megszületett „kváziképek” sorát és történetét tárja a közönség elé, hanem áttekintően ráirányítja a figyelmet az újkonceptualizmus és a konkrét festészet jelentőségére is.

Jegyzetek

- 1 András Gábor: A gondolat formái („Érzéki konceptualitás” a kortárs magyar képzőművészetben). In: A modern posztjai, Budapest, 1994, 75–87.
- 2 Art Magazin, 2005/2, 70–73.